

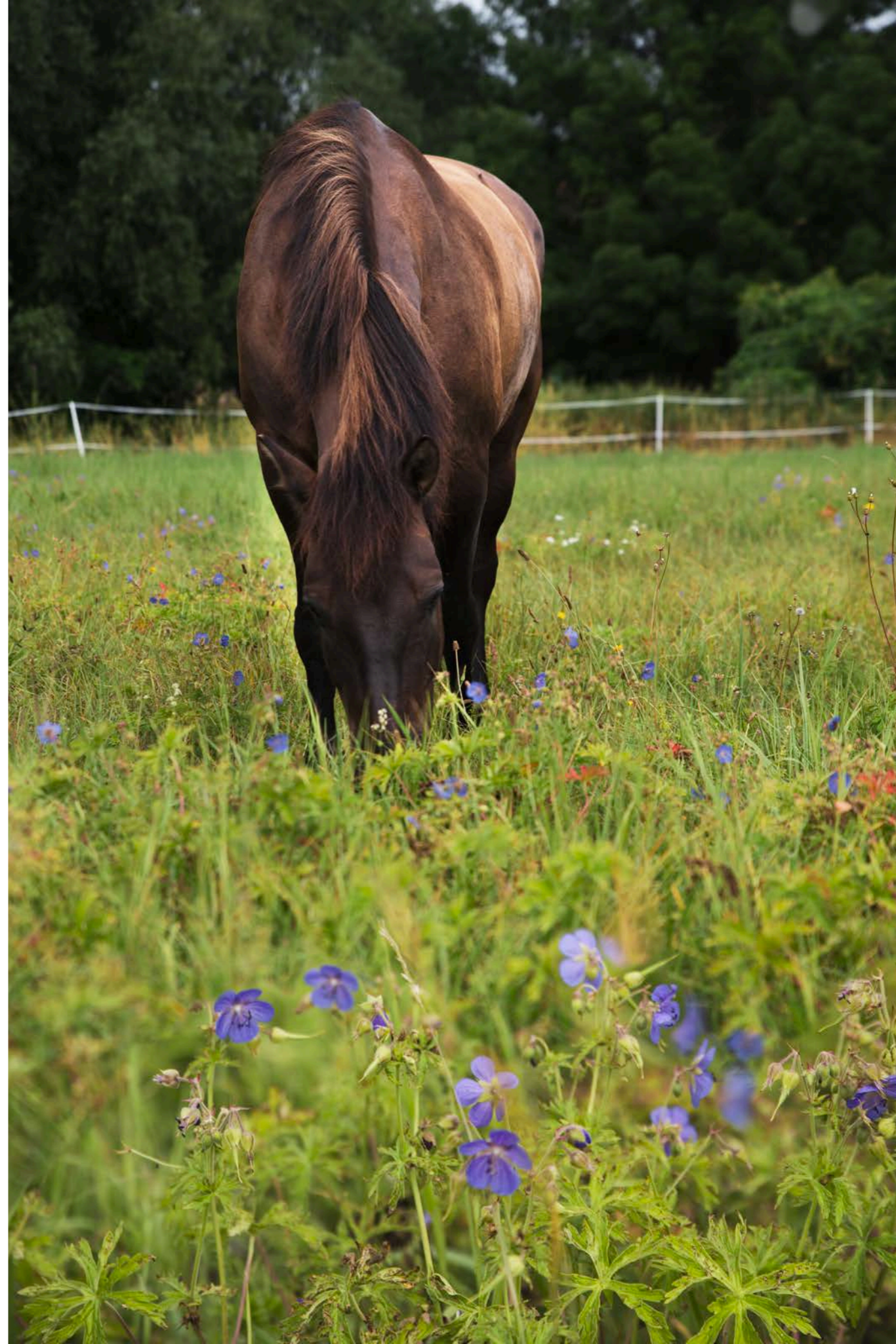
Kapitola 4

V HLAVNÍ ROLI HUCUL aneb jak to bylo dál

Živelná záchranná akce na počátku 70. let minulého století jednak spasila huculské stádo z Muráňského chovu před likvidací a současně předznamenala zbrusu nový trend využití huculského koně. Z původně pracovního plemene se tak pomalu, ale jistě stává kůň „společenský“, jezdecký a také hiporehabilitační. Odborníci rychle a správně odhadují jeho nezměrný potenciál - houževnatost, vytrvalost, nenáročnost a velkou sílu v kombinaci s milou, klidnou a přátelskou povahou a ochotou spolupracovat s člověkem. A aby byly tyto skvělé vlastnosti huculského koně zachovány, je samozřejmě nutné dbát na naprostou čistotu chovu a zbavit se takových nešvarů, jakými byly pokusy o křížení hucula např. s haflingem, fjordským koněm atpd. Konec zachránění z Muráňské planiny se tedy stávají základem chovu na území Československa.

Na prvním místě je samozřejmě nutné uvést **Hucul club Praha**.

Hucul club Praha byl založen v roce 1972 z iniciativy pana Dr. Otakara Leiského, předsedy Svazu na ochranu přírody a krajiny TIS v rámci záchranné akce plemene. Jak již bylo dříve řečeno, základem zdejšího chovu se stalo 12 koní postupně vykoupených z likvidované podstaty Muráňského chovu v letech 1972 a 1973. Sídlem se stala osada Zmrzlík v pražských Řeporyjích. Specifikem Hucul clubu se pak stalo střídání lokalizace chovu, kdy stáda obývala střídavě oblast Malé Morávky v Jeseníkách, Mezihoří u Vysokého Chlumce, Nouzov u Unhoště, statek Hubenov u Kralovic na Plzeňsku a farmu Laka poblíž Ráje u Mšena. V roce 1975 byl chov uznán „Rozmnožovacím chovem koní plemene hucul“ tedy jinak řečeno hřebčínem. Téhož roku uspořádal 1. celostátní konferenci o záchraně huculského koně. O rok později na své náklady zahájil jako první ve střední Evropě pod odborným dohledem prof. MUDr. K. Lewita DrSc. hipoterapii a dodnes poskytl hiporehabilitační péči čtyřem tisícům postižených dětí dospělých. Kromě lekcí hiporehabilitace Hucul club nabízí letní tábory s huculskými koňmi, vyjíždky pro veřejnost a jezdecký výcvik pro děti.

V Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko se pak nachází **Statek Dubová Hora** s chovem huculských koní založeným v roce 2000. Podstatná část koní pochází jednak z chovu na krkonošské Janově Hoře, z Hucul klubu Praha a dále z polských chovů a z hřebčína Lucina (Rumunsko). Statek se zabývá komerčním využitím huculů, tj. hipoturistikou, jezdecktím a koně využívá též k potahovým pracem.

Na samotě **Olšovka - Březí u Nepomuku**, 35 km vzdálené od Plzně, pak naleznete statek stejného jména. Historie Statku Olšovka sahá až do 17. století a je provozován jako rodinná farma. I zde lze využít četných služeb z oblasti hipoturistiky, výcviku jízdy na koni, hiporehabilitace atpd.

V neposlední řadě pak má mezi chovatelskými stanicemi ČR své neodiskutovatelné místo **Farma/Y Cunkov** umístěná v lokalitě Čertova Hrbatina. Zdejší chov byl založen roku 1993 a v současné době čítá cca 50 koní. I zde je široká nabídka aktivit s huculskými koňmi pro veřejnost a velice oblíbené jsou každoroční křtiny hříbat, jež se zde pravidelně konají.

Nicméně co Čech, to chovatel a tak zde nejde v žádném případě o kompletní výčet chovatelů huculských koní u nás, jmenujeme zde jen ty největší.

Mezi významné chovy v Evropě pak bezesporu patří u našich slovenských sousedů Národní hřebčín Topolčianky, Slovenský hucul klub, dále občanské

Dr. Otakar „Ralf“ Leiský

sdužení Zlatý hucul, za zmínku dále určitě stojí polský hřebčín Gladyszów či maďarský hřebčín Aggtelek či Tüzkövesbörc.

Zpět ke kořenům ...

Zvídavého čtenáře jistě napadne otázka, jaký byl další osud prvního hřebčína, jež se věnoval chovu huculských koní. Ano, řeč je o Lucině v Rumunsku. Jak jsme si již dříve řekli, zdejší chov zanikl po rozpadu

Rakousko-Uherského mocnářství a až do r. 1990 nemáme žádné další informace. Od té doby můžeme vidět, že chov huculských koní v Lucině pokračuje a navázal na tradiční využití tohoto plemene, tj. jako plemene pracovního. Bohužel i zde však došlo k pokusům s připouštěním klisen chladnokrevnými hřebci nebo hřebci shetlandského ponyho. Od této praxe již

bylo upuštěno a hřebčín v Lucině je v současnosti významným producentem plemenných hřebců dodávaných do zemského chovu. Významné je pak i to, že původ části chovných klisen lze vysledovat od r. 1919 a v případě linií Hroby a Goral i hlouběji do historie.

Na rozdíl od rumunské Luciny Rakousko coby jeden z nástupnických států Rakousko-Uherského mocnářství překvapivě nepokračovalo v původním chovu huculského koně. Chovatelské stanice sice zde najdeme, nicméně tyto chovy vycházejí z koní zakoupených v jiných zemích, především v Rumunsku, a orientují se především na provozování jezdeckých škol.

V současné době největší chov huculských koní se nachází tam, kde to vlastně kdysi dávno celé začalo, tj. na území bývalé Podkarpatské Rusi, dnešní Ukrajiny. Odborníci Poloninského hospodářství rozhodli, že nebudou vymýšlet nic nového, a šli cestou obnovení a upevnění klíčových vlastností huculského plemene, charakteristických pro drsné přírodní podmínky. Právě tímto se ukrajinská farma na Poloninách, která byla zaregistrována v roce 2001 a v roce 2004 získala status podniku (hřebčína) pro chov huculského koně, liší od ostatních. Hospodářství v Prelukách je jedinečné, protože koně mají příležitost žít a vyvíjet se v podmínkách, v nichž toto plemeno vznikalo a formovalo se v průběhu tisíciletí. Nachází se v nadmořské výšce 1000 metrů, mezi horami Rivna a Hostra. Po celou dobu systematického chovu se podařilo nakonec přiblížit ke standardu plemene, které existovalo již před staletími. Koně, které zdejší chov produkuje, jsou tedy výjimečně odolní a nenároční.

Stará Irma

Nezbývá než poděkovat všem chovatelům, kteří neustále přispívají k udržení počtů a kvalit tohoto výjimečného plemene koní, bez jejich práce by záchrana huculského koně pokračovat nemohla. Přesto zde cosi podstatného chybí ... Ano, řeč o největším chovu huculských koní v České republice. Protože když se řekne „janovický hucul“, tak zasvěcení vědí. A tak tedy v příštím díle vás pozveme na posezení do překrásného prostředí Krkonošského národního parku, na Farmu HUCUL na Janově Hoře.

Věděli, jste že:

Není výjimkou, že huculská klisna přivede na svět hříbě i v pokročilém věku. Např. slavná klisna 12 Blastovička (Vlaštovka), dcera „Staré“ Irmy (118 Irma), klisny základního Muráňského stáda, přivedla své poslední hříbě na svět ve svých 30 letech! Současně je Blastovička pramatkou mnoha huculských koní nejen v ČR. Ruku na srdce: nemá náhodou i váš hucul zapsanou Blastovičku v předcích?

*hucul zapsanou Blastovičku v předcích?
v ČR. Ruku na srdce: nemá náhodou i váš*

«Kůň, pouze on jediný, je schopný snést ostrou úzkou stezkou ze vzdálených polonin nádoby brynzy a másla. Na koni v Huculském kraji jezdí každý, protože stezky jsou skalnaté, hory ostré, vzdálenosti velké. Na koni Huculka přede, matka uspává dítě. Jakmile se dítě narodí kladou jej na koně, na koních jedou ke sňatku kníže a kněžna (ženich a nevěsta)... Ale copak jen v těchto případech? Ve velkém dobrodružství se huculský kůň oporou stává člověku, který špatně vidí nebo spí: kůň jej bezpečně dopraví domů. Vzpomínám si, jak mě můj otec nasazoval na naši mocnou klisnu, a nesla mě malou do stáje, tam jsem skákala na voňavé seno a cítila nad svou hlavou mateřské dýchání mé věrné pěstounky... Nejednou zachránil huculský kůň jezdce před šelmou. Ne nadarmo říkali ve starověku: kdyby nebyl huculský kůň, hory by se staly pouští»
— Vlad Marie Mykolajivna, «Hromnice: Kniha huculských zvyků a představ»

— Влад Маріє Миколаївна, «Громнице: Книга хуцулських звичок а представ»
кни жездце бред полонин, же надармо říkáли ве старověку: кдыбы небыл хуцулскы кунь, горы бы се стали бонгеті»